

## ХАРАКТЕРИСТИКА ЮРИДИЧНОГО МОВЛЕННЯ В АНГЛО-САКСОНСЬКІЙ ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ: ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

**Рудік І. В.**

кандидат філологічних наук, доцент

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6121-8060>

Scopus Author ID: 59371810900

**Тер-Григорьян М. Г.**

кандидат філологічних наук, доцент

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7558-2533>

Scopus Author ID: 59370931300

*Стаття присвячена дослідженню особливостей юридичного мовлення в англо-саксонській правовій системі (common law) в контексті глобалізації, цифровізації та міжкультурної комунікації. Проаналізовано специфіку лінгвістичних конструкцій, синтаксичних моделей та термінологічної варіативності, що притаманні правовим текстам англословної традиції. Особливу увагу приділено формалізованій структурі юридичних документів, ролі прецеденту як джерела права та впливу історико-культурного контексту на мовні стратегії правової комунікації.*

*У дослідженні акцентовано увагу на викликах, що постають перед перекладачами та лінгвістами в умовах правової багатомовності, а також на потребі в міждисциплінарному підході до аналізу юридичного дискурсу. Розглянуто взаємозв'язок між розвитком штучного інтелекту та адаптацією юридичних текстів до машинного опрацювання, включно з концепцією «машинозчитуваного права».*

*Також розглянуто сучасні ініціативи щодо спрощення правової мови (plain legal English) як засіб забезпечення доступності правової інформації для широкої аудиторії. Вказано на важливість корпусного аналізу правових текстів, прагматичного виміру мовлення в судовому процесі та культурної адаптації юридичних понять.*

*Результати дослідження свідчать про необхідність інтеграції знань з лінгвістики, правознавства та цифрових технологій для формування ефективної та інклюзивної правової комунікації в системі common law.*

**Ключові слова:** юридичне мовлення, common law, прецедентне право, юридичний переклад, цифровізація, штучний інтелект, plain legal English, лінгвістика права, міжкультурна комунікація.

## CHARACTERISTICS OF LEGAL DISCOURSE IN THE ANGLO-SAXON LEGAL SYSTEM: LINGUISTIC FEATURES AND CONTEMPORARY CHALLENGES

**Rudik I.**

PhD in Linguistics, Associate Professor  
Odesa I. I. Mechnikov National University

**Ter-Grygorian M.**

PhD in Linguistics, Associate Professor  
Odesa I. I. Mechnikov National University

*This article explores the specific features of legal discourse within the Anglo-Saxon legal tradition (common law) in the context of globalization, digital transformation, and intercultural communication. The study focuses on the linguistic and syntactic characteristics of English legal texts, emphasizing their formalized structure, precedent-based origin, and the high level of terminological standardization. Particular attention is paid to the historical and cultural background that shapes legal language, as well as the challenges that arise when translating legal concepts across different legal systems.*

*The research highlights the increasing influence of artificial intelligence on legal communication, with a special focus on the development of machine-readable law and neural legal models. The integration of computational linguistics and legal informatics is shown to be essential for accurate analysis and processing of complex legal documents. Furthermore, the article addresses the movement toward plain legal English as a means to enhance the accessibility of legal information to non-specialists and underrepresented social groups.*

*Another key aspect discussed is the performative nature of legal language, which not only describes but also constitutes legal reality. The paper underscores the need for interdisciplinary approaches that combine legal theory, linguistics, translation studies, and digital technologies. By analyzing linguistic patterns, discourse strategies, and cross-cultural translation practices, the article contributes to the broader understanding of common law discourse in the 21st century.*

**Key words:** legal discourse, common law, legal translation, digitalization, artificial intelligence, plain legal English, linguistic justice, machine-readable law, comparative legal linguistics.

**Вступ.** У сучасному світі глобалізація та інтенсифікація міжнародного співробітництва суттєво впливають на всі сфери суспільного життя, включно з правовою сферою. Юридичне мовлення — це спеціалізований дискурс, який має свої унікальні лінгвістичні характеристики і виклики, особливо в умовах зростаючої цифровізації і мультикультурної комунікації. Особливе значення набуває дослідження юридичного дискурсу англо-саксонської правової системи

(common law), яка відрізняється від континентальної системи, поширеної у багатьох країнах Європи. В умовах глобалізації, коли правові акти все частіше приймаються і використовуються у багатомовному міжнародному контексті, виникає необхідність детального вивчення лінгвістичних особливостей юридичного мовлення. Як зазначає Blandino (2024), «правова комунікація у цифрову епоху вимагає підвищеної точності і адаптивності до різних правових культур».

Крім того, впровадження штучного інтелекту у сферу юридичних послуг додає нові вимоги до розуміння та аналізу правових текстів (Fairfield, 2022). Зокрема, унікальні особливості англо-саксонського юридичного дискурсу, з його традицією прецедентного права, формують мовні конструкції, що часто складно перекласти та інтерпретувати в інших правових системах (Чернюк, Войтко, 2021).

Дослідники у галузі юридичної лінгвістики останніх років звертають увагу на низку ключових аспектів. Зокрема, Іваніщенко (2023) підкреслює, що «порівняльний аналіз юридичних дискурсів різних правових систем є необхідним для гармонізації міжнародних правових норм». Giampieri (2023) дослідив вплив штучного інтелекту на юридичний переклад, зазначаючи, що «хоча автоматизація прискорює обробку великих обсягів документів, вона поки що не може замінити глибокий контекстуальний аналіз, який здійснює кваліфікований юрист». Також важливою є робота Kalamkar, Tiwari, Agarwal (2022), яка досліджує вплив цифровізації на юридичний дискурс, вказуючи на «необхідність створення нових мовних стандартів і термінологічних баз для адаптації до швидких змін у правовій сфері».

**Методи дослідження.** Юридичне мовлення в англо-саксонській правовій системі має багатокомпонентну структуру, що склалася під впливом тривалого історичного розвитку, традицій прецедентного права та функціональної необхідності точності. Однією з ключових особливостей цього типу правового дискурсу є використання формально-ритуалізованої мови, що слугує гарантією однозначності правового змісту. У common law прецедент відіграє провідну роль як джерело права, тому особлива увага приділяється термінологічній стабільності, внутрішньому зв'язку між нормами та правовим тлумаченням судових рішень.

Англомовний юридичний дискурс формує цілий комплекс мовних стратегій, спрямованих на формалізацію юридичних норм. За спостереженнями Wijayakoon, Dong (2025), правові тексти у common

law мають високий рівень синтаксичної складності: використовуються складнопідрядні речення, пасивні конструкції, модальні дієслова, подвійні заперечення, номіналізації. Це зумовлено необхідністю охоплення всіх можливих правових ситуацій, уникнення двозначностей і спрощення правозастосування. Зокрема, фрази на зразок “notwithstanding anything to the contrary” або “without prejudice to any other rights” є типовими для таких текстів.

Важливим елементом англо-саксонського юридичного мовлення є використання юридичних колокацій і термінологічних пар, таких як “null and void”, “cease and desist”, “terms and conditions”, що історично виникли як результат поєднання англосаксонських і норманських (французьких) юридичних традицій. За словами Fairfield (2022), ця подвійність — не лише культурне явище, а й функціональний засіб підвищення точності.

Юридична лексика англо-саксонської традиції часто має закріплене значення лише у межах правового дискурсу і може мати інше або нечітке значення в загальновживаній англійській мові. Наприклад, слово “consideration” у праві контрактів означає обіцяну цінність в обмін на виконання зобов’язання, що значно відрізняється від його звичайного вжитку. Це створює виклики для перекладу, особливо в міжправових контекстах, де точність відтворення концептів має принципове значення.

Особливу роль відіграє контекстуальне значення правових одиниць. У common law значення правової норми не може бути зрозумілим поза контекстом прецеденту, в якому вона була сформована. Судове рішення формує не лише норму, але й її інтерпретацію, яка стає обов’язковою для майбутніх справ. Це створює складний лінгвістичний простір, де юридичне розуміння формується не лише за допомогою статичних норм, а й динамічного тлумачення. У цьому аспекті сучасні дослідження Blandino (2024) наголошують на необхідності уніфікації підходів до перекладу та тлумачення у транснаціональних правових системах, де різні традиції часто стикаються.

Цифровізація правових процесів також внесла значні зміни у юридичне мовлення. Зокрема, розвиток електронних баз даних судових рішень, поява смарт-контрактів, використання блокчейн-технологій у правовому регулюванні вимагає нових підходів до формування юридичного тексту. Мова стає ще більш структурованою, алгоритмізованою та стандартизованою. Автоматизовані системи правово-

го аналізу потребують юридичних текстів, адаптованих до обробки машинами, що, своєю чергою, впливає на синтаксис, словник та загальну організацію юридичних документів.

Штучний інтелект і технології машинного навчання, що все ширше впроваджуються в юридичну практику, потребують створення так званих «нейроправових» систем — моделей, адаптованих до специфіки правових текстів. Вони повинні враховувати правову традицію, жанрову специфіку документів, стиль судового дискурсу. Blandino (2024) стверджує, що «нейромережеві моделі, які не враховують правової семантики, можуть генерувати критично неточні переклади, що ставить під загрозу правову визначеність». У цьому контексті стає очевидним, що лінгвістичні дослідження юридичного дискурсу мають сприяти формуванню технологій, здатних не лише інтерпретувати, але й аналізувати правові тексти на основі культурного та інституційного контексту.

Окремої уваги заслуговує питання інтеркультурного юридичного перекладу. У контексті міжнародного права, де англо-саксонські документи часто слугують еталоном, перекладач має не лише знати юридичну лексику, а й глибоко розуміти правову логіку системи common law. Інакше ризик неправильного тлумачення зростає в рази. При цьому методологія перекладу має включати елементи компаративістики, тобто порівняння понять, що не мають прямих відповідників у правових системах перекладача та адресата. Це підтверджується сучасними дослідженнями галузі правової транслятології (Legal Translation Studies), зокрема працями Чернюк, Войтко (2021), яка акцентує на «необхідності глибокої міждисциплінарної підготовки перекладача: юридичної, лінгвістичної та культурної».

Серед перспективних напрямів дослідження юридичного мовлення у системі common law варто зазначити правову соціолінгвістику. Вона вивчає, як правові тексти функціонують у суспільстві, як вони сприймаються різними соціальними групами та які бар'єри виникають у доступі до правосуддя. Зокрема, доступність мови юридичних документів залишається однією з найгостріших проблем для громадян, які не мають юридичної освіти. Дослідження Legal Services Board (UK, 2023) вказує, що понад 40 % британців стикаються з труднощами в розумінні правової документації, навіть попри англомовне середовище. Це ставить завдання перед сучасною лінгвістикою: адаптувати юридичне мовлення до потреб не лише фахівців, а й широкої громадськості.

**Результати та обговорення.** Юридичне мовлення в англо-саксонській правовій традиції (common law) має глибоко вкорінені історичні, соціальні та культурні передумови, що визначають його сучасний вигляд. Основними ознаками цього типу дискурсу є казуїстичний характер, прецедентне джерело норм, формалізована структура юридичних текстів та високий ступінь стандартизації термінології. Саме ці особливості формують підґрунтя для дослідження англomовного юридичного дискурсу в контексті глобалізації, цифровізації та трансформації правових систем.

Згідно з дослідженням Іваніщенко (2023), юридичне мовлення в англomовному світі відрізняється архаїчністю, складною синтаксичною структурою та використанням формул, що забезпечують сталість правової інтерпретації. Він зазначає, що юридична мова не лише слугує інструментом комунікації, а й виконує функцію конституювання юридичної реальності. Цей аспект зберігає актуальність і сьогодні, адже в умовах цифрових трансформацій юридичні формули переходять у формат смарт-контрактів та машинночитаних нормативних актів.

Крім того, дослідники звертають увагу на феномен функціональної багатозначності термінів. Як зауважує Fairfield (2022), юридичні терміни нерідко є полісемічними або мають змінне значення залежно від контексту — галузі права, юрисдикції чи навіть судової інстанції. Це створює додаткові виклики для перекладу, інтерпретації та автоматичної обробки текстів. Також, за словами Krijnen, Chakravarty (2022), юридичний переклад вимагає не лише мовної, а й глибокої правової компетентності, адже пряма трансляція термінів може призвести до спотворення змісту.

У контексті сучасних цифрових змін дослідники акцентують на необхідності формування нейромережових моделей, адаптованих до особливостей юридичного мовлення. Йдеться про створення гібридних систем, що поєднують традиційний лінгвістичний аналіз із можливостями штучного інтелекту. Такі моделі дозволяють не лише розпізнавати терміни, а й виявляти логічні зв'язки між правовими нормами, що є критично важливим у процесі судового тлумачення.

Окремої уваги заслуговує соціолінгвістичний аспект юридичного мовлення. За даними Wijayakoon, Dong (2025), правові тексти в англomовній системі права залишаються малозрозумілими широкому загалу через високий рівень формалізації та спеціалізовану лексику. У відповідь на цю проблему дедалі актуальнішим стає рух за «Plain Legal

English», метою якого є спрощення правових текстів без втрати юридичної точності. Це особливо важливо у світлі збільшення кількості самостійних учасників судових процесів (self-represented litigants), для яких доступність правової інформації є ключовою умовою справедливого судочинства.

Ще одним важливим аспектом юридичного дискурсу в системі common law є інституціоналізована взаємодія між судовою мовою та суспільними очікуваннями. За спостереженням Blandino (2024), юридична мова не просто відображає норму, а активно формує правову дійсність через дискурсивні практики — зокрема, судові дебати, формулювання позовів, вироків та прецедентів. У цьому контексті ключовою є роль так званої «прецедентної лексики» — спеціальних словосполучень, які є відтворюваними елементами судових рішень (наприклад, “it is hereby ordered”, “the court finds that...”), що забезпечують стабільність та формальну послідовність у судовій практиці.

Проблема точності тлумачення юридичних текстів стає особливою гострою в умовах глобалізованого права, де англійська мова часто функціонує як мова міжнародної правової комунікації. Зокрема, в контексті діяльності міжнародних судів (ЄСПЛ, Міжнародного кримінального суду тощо) спостерігається необхідність гармонізації різноманітних правових традицій. Як зазначає Чернюк, Войтко (2021), правовий переклад у такому середовищі вимагає не лише еквівалентності термінів, але й прагматичної відповідності правових концептів. Це особливо складно, коли в англо-саксонській і континентальній традиціях одне й те саме поняття функціонує в різних нормативних та інституційних контекстах.

У цьому зв'язку зростає роль комп'ютерної лінгвістики та правової інформатики. Юридичний штучний інтелект поступово переходить від аналітичних функцій (наприклад, пошук аналогій у базах судової практики) до передбачення результатів судових справ, що базуються на семантичному аналізі прецедентів. Відомі приклади включають британську систему CaseCrunch або американську Predictive Coding, які вже довели ефективність в оптимізації процесів правового аналізу. У таких умовах питання точного розпізнавання юридичних значень, логічних структур та латентних концептів стає особливо важливим.

Сучасні дослідження також підкреслюють, що машинний переклад юридичних документів потребує якісно нових підходів до обробки правових текстів, які враховують як формальні, так і змістов-

ні маркери правового значення. Наприклад, автоматичні системи повинні розрізняти контекстуальну варіативність понять на зразок «equity», «tort» чи «consideration», що не мають прямих відповідників у багатьох мовах.

Усе це вказує на необхідність створення міждисциплінарного підходу до вивчення юридичного мовлення, який би поєднував методи лінгвістики, правознавства, когнітивної науки та комп'ютерної інженерії. Наприклад, інтеграція корпусної лінгвістики з аналітикою судових рішень дозволяє виявляти шаблони аргументації, логічні зв'язки між нормами та частотність вживання термінів у різних юрисдикціях.

Крім того, вивчення правової комунікації потребує урахування соціолінгвістичного контексту. У країнах загального права зростає увага до мовного забезпечення прав етнічних та лінгвістичних меншин, зокрема у кримінальному процесі. Тут важливу роль відіграє поняття «лінгвістичної справедливості» (linguistic justice), що передбачає не лише переклад, а й адаптацію правової інформації до рівня розуміння адресата (Бурбело, 2021).

Ще одним напрямом, що потребує глибокого аналізу в контексті англо-саксонського юридичного мовлення, є прагматичний вимір комунікації в суді. Відповідно до теорії мовленнєвих актів J. L. Austin та Searle, юридичні формули не лише описують дійсність, а створюють її. Наприклад, винесення вироку, проголошення рішення або укладання договору — це не просто інформативні повідомлення, а перформативні акти, що мають безпосередню юридичну силу. Саме ця перформативність правового дискурсу пояснює сувору формалізацію синтаксису, лексики та інтонаційних схем, яка властива англійській юридичній мові. Юридичний дискурс — це особливий тип інституційного мовлення, де кожне мовленнєве рішення має потенційні правові наслідки.

У цій площині особливої ваги набуває питання стандартизації термінології. Проблема полягає не лише в уніфікації понять у межах одного національного законодавства, а в забезпеченні семантичної узгодженості між правовими системами. Наприклад, у порівнянні з континентальним правом, англо-саксонська термінологія менш формалізована і часто базується на практичному досвіді та судових рішеннях. Така ситуація створює певні труднощі при спробах кодифікації понять або здійсненні правового перекладу. Як зазначає Krijnen (2022), перекладач повинен мати не тільки мовну, а й правову компе-



тентність, аби забезпечити адекватну передачу змісту, зокрема коли йдеться про системно нерівнозначні правові реалії.

Сучасна англومовна правова лінгвістика активно реагує на виклики часу, зокрема на зростаючу складність правових текстів у цифрову епоху. У фокусі досліджень — мова контрактів у сфері штучного інтелекту, алгоритмів регулювання, блокчейн-угод, а також смарт-контрактів, які формулюються у вигляді програмного коду. За спостереженням Fairfield (2022), поява нових юридичних форм зумовлює формування відповідної термінології, яка має бути не лише зрозумілою для юристів, а й формалізованою настільки, щоб бути зчитуваною автоматизованими системами. У зв'язку з цим виникає нова парадигма — машинозчитуваного права (*machine-readable law*), де юридична мова мусить бути водночас юридично релевантною і технічно інтерпретованою.

Не менш важливою залишається роль аналізу корпусів правових текстів — метод, який дозволяє виявляти закономірності вживання термінів, синтаксичних структур і прагматичних форм. Розробка спеціалізованих корпусів англійської юридичної мови, як-от *British National Corpus: Law Section* чи *Corpus of US Supreme Court Opinions*, відкриває широкі можливості для кількісного та якісного аналізу мови судових рішень, договорів, процесуальних документів. Такі дослідження дозволяють сформулювати більш точні глосарії, виявити тенденції у розвитку термінології та вивчити мовні стратегії різних типів правових акторів.

Крім того, актуальним залишається питання адаптації юридичних текстів для широкого загалу. У цьому контексті розвивається напрям *Plain Legal English* (спрощена юридична англійська), який передбачає спрощення складних синтаксичних структур, уникнення архаїзмів і латинізмів, використання активного стану замість пасивного тощо. Така адаптація сприяє посиленню доступу до правосуддя, особливо для соціально вразливих категорій населення. Це, своєю чергою, змінює парадигму юридичної комунікації, наближаючи її до принципів відкритості, прозорості та відповідальності.

Таким чином, юридичне мовлення в англо-саксонській системі постає як складне багатовимірне явище, що знаходиться на перетині мови, права, технологій і культури. Його вивчення вимагає системного підходу та врахування глобального контексту, зокрема трансформацій у правовій свідомості, зростаючої ролі автоматизації та потре-

би в інтеркультурному порозумінні. Саме тому розвиток юридичної лінгвістики є одним із ключових напрямів забезпечення ефективного функціонування права у XXI столітті.

**Висновки.** Юридичне мовлення англо-саксонської правової системи є складним і багатовимірним феноменом, який формується під впливом як історико-правових традицій, так і сучасних глобалізаційних процесів. На відміну від кодифікованих систем континентального права, правова англійська мова базується на прецедентному підході, що надає їй підвищеної гнучкості, але водночас — термінологічної варіативності та синтаксичної складності.

Проведене дослідження дозволило встановити, що сучасні зміни у сфері юридичного мовлення відбуваються під впливом цифровізації, автоматизації правових процесів, а також потреби в адаптації юридичних текстів до ширшого кола адресатів. Особливу увагу привертає прагнення до зрозумілості (plain legal English), що свідчить про переосмислення функції правової комунікації в умовах демократизації доступу до права.

Окрему дослідницьку цінність становить аналіз прагматичних особливостей правового дискурсу, зокрема перформативності мовних актів, що формують юридичну реальність. У цьому контексті правнича мова виступає не лише інструментом опису, а й засобом здійснення правового впливу.

Крім того, зростання ролі штучного інтелекту в юридичній практиці висуває нові вимоги до формулювання правових норм, уможливорюючи перехід до концепту «машинозчитуваного права». Це відкриває перспективу створення гібридних лінгвістико-технологічних систем, що поєднують правову точність із алгоритмічною формальністю.

Таким чином, юридичне мовлення в англо-саксонській системі вимагає постійного міждисциплінарного аналізу, що охоплює правознавство, лінгвістику, інформатику та соціологію. У цьому контексті перспективними напрямками подальших досліджень є:

- створення уніфікованих корпусів англomовних правових текстів;
- дослідження правових моделей комунікації у багатокультурному середовищі;
- удосконалення методів перекладу юридичних документів з урахуванням концептуальної асиметрії правових систем;
- вивчення змін юридичної термінології під впливом інноваційних технологій.

Завдяки поєднанню традиційного правового аналізу з інструментами сучасної лінгвістики та цифрових технологій, юридичне мовлення в системі common law зберігає свою релевантність і відкриває нові горизонти дослідницької діяльності.

### Список літератури

- Бурбело О. В. (2021). Правовий нігілізм: теоретичний та практичний аспекти. *Право і політика*, № 2, с. 44–49. <https://www.researchgate.net/publication/371425381>
- Іваніщенко О. І. (2023). Особливості трактування юридичних термінів у різних правових системах англійської мови. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Філологія*, Вип. 49(2), с. 182–188. [https://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v49/part\\_2/39.pdf](https://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v49/part_2/39.pdf)
- Чернюк А., Войтко Т. (2021). Англomовний юридичний дискурс в аспекті перекладу. *Філологічні науки. Збірник наукових праць. МАУП*. <https://journals.maup.com.ua/index.php/philology/article/view/821>

### References

- Blandino, P. (2024). *The possibility of a uniform legal language at the interplay of legal discourse, semiotics and blockchain networks*. *International Journal for the Semiotics of Law*, 37, 2083–2111. <https://doi.org/10.1007/s11196-023-10086-z> SpringerLink
- Giamperri, P. (2024). *The use of AI in the translation of legal documents: A critical analysis*. trans-kom: Journal of Translation and Technical Communication Research, 17(2), 343–358. <https://www.trans-kom.eu> ResearchGate
- Krijnen, J. O. G., Chakravarty, M. M. T., Keller, G., & Swierstra, W. (2022). *Translation certification for smart contracts*. arXiv preprint. <https://arxiv.org/abs/2201.04919> arXiv
- Kalamkar, P., Tiwari, A., Agarwal, A., Karn, S., Gupta, S., Raghavan, V., & Modi, A. (2022). *Corpus for automatic structuring of legal documents*. arXiv preprint. <https://arxiv.org/abs/2201.13125> arXiv
- Wijayakoon, C., Dong, H., Bandara, H. M. N. D., Tari, Z., & Soin, A. (2025). *Legal compliance evaluation of smart contracts generated by large language models*. arXiv preprint, June 1, 2025. <https://arxiv.org/abs/2506.00943> arXiv
- Fairfield, J. A. T. (2022). *The language of smart contracts: Translating legal principles into code*. Washington and Lee University Law Review. <https://scholarlycommons.law.wlu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1731&context=wlufac> scholarship.law.upenn.edu+6scholarlycommons.law.wlu.edu+6georgetownlawtechreview.org+6

Стаття надійшла до редакції 04.05.2025 року